

Peterburi Jaani kogudus 180

Peterburi Eesti Kultuuriseltsi, Jaani koguduse ja Jaani Kiriku Fondi väljaanne

Peterburi Jaani kogudus 180

Eestlaste ajaloos vastu huvi tundnud ja seda ka arhiivides uurinud inimesed teavad, et esimesed eestikeelsed jumalateenistused Peterburis toimusid Vassili saarel, I Kadetikorpuse juurde kuuluvas kaardiväe ja merelaevastiku alamväelastest koosnevas eesti koguduses juba 23. aprillil 1787. Esimesed kirikuõpetajad olid Jeremias Ludwig Hoffmann, Heinrich Konrad Heinemeyer, Friedrich Samuel Seider, Michael Lundberg, Georg Ernst Paul Reinfeldt.

1842. aasta mais otsustasid eestlased eralduda saksa kogudusest ja moodustada iseseisva koguduse. Kindralkonsistorium kinnitas 28. juulil eestlaste palve ja kogudusele Jaani koguduse nimi

anda. Peterburis paikneva Eesti garnisoni ohvitserid pöördusid arhitekti Vladimir Sreiberi poole, et tellida uuele renditud majale Drovjanõi tänaval projekt, mis sobiks uuele kogudusele jumalateenistustesse läbiviimiseks. Seetõttu toimusid esimesel aastal – 23. augustist 1842 kuni 9. maini 1943 – eestikeelsed jumalateenistused rootslaste Püha Catharina kirikus. Üritused koguduse jäi peagi kitsaks, kuna mahutas vaid väikese osa kõigist eesti koguduse liikmetest.

Uue kirikuhoone ehitamisega seotud asjaajamine langes pastor Cornelius Laalandi teenistusajale 1849–1877. Esimene ametlik pöördumine Jaani koguduse poolt, pikaajalise laenu saamiseks, teh-

ti 1852. aastal, kuid seda taotlust ei rahuldatud. 1857. aastal tegi Evangeelse Luteri Peakonsistoriumi nimel pöördumisse siseminister Sergei Lanskoi ja siis saadi juba positiivne vastus. Kindlasti tuli asjaajamisele kasuks koguduse aupatroomi kindral-adjutant parun Meyendorffi varasem palvekiri keisrile. Aleksander II korraldusel eraldati ehitamiseks 55 000 rubla. Sellest teadmisest sai uue hoo ka annetuste kogumine nii Peterburis kui Eestimaa kirikutes, kus õnnestus koguda lisaks veel 23 000 rubla. Seetõttu sai 1858. aasta sügisel alustada väljaostetud krundil esimesi töid. Säilinud Jaani kiriku eskiisprojekt on jäänud alla kirjutamata, mis annab põhju-

se vaidla selle autorluse üle. Arvatakse, et kiriku esimese projekti koostas Ziegler von Schafhausen, kuid projekti kinnitas akadeemik H. J. Bosse.

1859. aasta 24. juunil leidis aset kiriku ja kõrvalhoone pidulik nurgakivi panek. Aasta hiljem 27. novembril 1860 toimus uue kiriku pidulik sisseõnnistamine. Pastor Cornelius Laaland, kelle juhtimisel ja käe all seda ettevõtmist toimetati sai öelda: Tulge, kõik on valmis!

Jüri Trei

Artikli ettevalmistamisel
on kasutatud V. Mahtina
„Eesti Jaani kirik Peterburis“
andmeid

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Piiskop
Bishop of the Estonian Evangelical Lutheran Church

LÄKITUS JAANIPÄEVAKS EELK PETERBURI JAANI KOGUDUSELE

Ristija Johannes tunnistas: Tema peab kasvama, aga mina pean kahanema. (Jh 3: 20)
Kiidetud olgu Jeesus Kristus!

Pühast Piiblist loeme Ristija Johannesest. Jeesus ütles – ta on suurim prohvet, kes iial naisest on sündinud. Miles peitub Johannese erakordus ja tähtsus? Johannese teadis, kelle ülesandel ja kelle jaoks ta tegutses. Koguta elu andis tunnistust sellest, et ta oli Jumala läkitatu. Ta elas põhimõttel; nõudke esiti Jumalariiki ja kõik muu antakse teile peale kauba. Johannese elas saabuva Issanda ootuses, usaldades jäätigult oma elu Tema kätesse. Ta ei vaewanud ennast selle maailma muredega nagu söök, jook ja riided. Johannese

oli tähtsamat sest Jumalariik oli lähedal – Issand, Kohtumõistja ja Päästja oli tulemas. Tema saabumiseks tuli rahvas ette valmistada.

Johannes teadis oma ülesannet – ta pidi tunnistama valgusest, et kõik hakkaksid tema kaudu uskuma. Ta teadis, et nüüd pole kohta ega aega tühisele ja kerge-meelsele tegevusele. Jutlustamine ja ristimine oli tema elu.

Tänapäeval on meie ülesanne sama – valmisolek Jeesuse taas tullemiseks. Kiriku ülesanne on olla tänapäeva Ristija Johannes. Kirik ei tohi muretseda oma edukuse pärast. Ta ei tohi kaotada oma

nägu, et rahvale meeldida. Meil on palju, mida Johannesele õppida. Ta ei kartnud rikkuda rahu ja pani inimesed tundma ebamugavust. Johannese tuli kuulutama elavat Jumalat. Johannese ei kartnud ka minna vastuollu valitsevate seisukohtadega. Tema sõnum oli – parandage meelt, muutke oma mõtlemist. Jätke enesekeskus ja pöörduge Kristuse pool.

See oli Johannese sõnum ja seda kuulutas ta usu ja veendumisega kui mees, kellel ei ole mida kaotada.

Önnitlen Peterburi Jaani kogudust ja kõiki vaimulikest kaas-

võitlejaid koguduse 180. aasta-päeva puhul ja palvetan teie eest ka nüüd, kui ma ei saa kogudust sõna ja sakramendiga teenida. Täna on mul teile, armsad vennad ja õed, öelda Johannese sõnum – mine ja anna oma eluga head tunnistust.

Haapsalus, 24. juunil 2022

+ Palmar
Tiit Salumäe
EELK piiskop

Suvine pööripäev – Jaanipäev!

Suvist pööripäeva, Jaanipäeva, tähistatakse 23.–24. juunil mitte ainult Eestimaal vaid ka paljudes teistes Euroopa riikides. Jaanipäeva ajaloolised tavad ja kombed on seotud eelkõige päikese, tule ja viljakuse kultusega, sooviga, et kõik loodus tärkaks, kasvaks ja vilja kannaks. Jaaniöö on aasta lühim ja valgeim öö. Sel ööl süüdatakse lõk-

ked, lauldkse, tantsitakse ja nauditakse koos uue päeva päikesetõusu.

Eestlastel on selle päeva ja öö kohta lugu Koidust ja Hämarikust, kahest armunust, kes saavad ainult ühe hetke aastas kohtuda ja teineteisele armastust avaldada.

Põhjala rahvaste müüte maapinnale langevast päikesest võib seostada 3500 aastat tagasi Saa-

remaale langenud Kaali meteoriidiga. Legend jutustab, et päike laskus puhkama just tänase Kaali Kraatri kohal. Üks teine legend räägib aga sellest, kuidas jaaniööl kerkivad järve kohale abielusörnuses käed, mida võivad näha ainult patuta inimesed. See päev on eestlastele tähtis päev ka riigi sünni ja ajaloolise võidu saavu-

tamisel 1919. aastal Landesweri vägede üle Cesises-Võnnus, mida iga aasta 23. juunil tähistatakse tulede süütamise ja maakondadesse saatmisega. Nendest tuledest süüdatakse jaanituled-võidutuled.

**Peterburi Teataja toimetus
Piltidel "Neevo" Jaanipäeval
Tuutaris 25.06.2022**

EESTI KEEL LASTELE: esimesed kokkuvõtted

Eesti selts Peterburis tähistab sel aastal 30. aastapäeva. Seltsis tegutsevad aktiivsed liikmed, kelle paanus eesti kultuuri tutvustamisel Peterburis on suur. Nüüd kasvab aga uus põlvkond, lapsed, lapselased, ning on väga oluline edastada nendele eesti kultuuri, traditsioone ja ka keelt. Seega tuli mõte korraldada eesti keele kursust lastele.

Oktoobrist 2021 saavad lapsed õppida Jaani kirikus eesti keelt. Kord nädalas toimuvad tunnid pühaevade kooli raames. Gruppi tuli kokku 13 last (5–10 aastased).

UUDISED

Johan Pitka 150

Tänava tähistatakse Eestimaal kaugesöidukapteni ja Vabadussõjas admirali tegutsenud Johan Pitka 150. sünniaastapäeva. Pitka oli oma tööaastatel tihedalt seotud ka Peterburgiga, kuna töötas insenerina Mühlenthali laevatehases ja erinevate laevade tüürimehe ning kaptenina külastas kõiki Soome lahe sadamaid, sealhulgas tihti ka Peterburi. Tallinna Meremuuseumi Lennusadamemas asuval ajaloolisel jäämurdjal „Suur Töll“ on avatud Johan Pitka elu ja tegevust tutvustav näitus.

• • •

Lipusünnipäeval, 4.juunil tänati tublimaid ja kingiti seltsidele ning koolidele Riigikogu ja Eesti Lipu Seltsi poolt pidulikud kandelipud. Eesti Meestelaulu Selts, kes oma meeskooridega aitas taastada Peterburi Jaani kirikut, tunnistati samuti kõrge autasu vääriliseks. Palju õnne!

Tunnis õpivad lapsed nii koos, kui ka väiketes gruppides. Mängides ja jooniistades, tantsides ja lauldes mööduvad tunnid alati kiiresti ja lõbusalt.

Baasisiks on võetud vene koolide jaoks esimese klassi õppimiskomplekt (õpik ja töövihik „Minu eesti keel“, autorid Inga Mangus ja Merge Simmul). Õpikud olid kingitud selle gruppi jaoks Eesti Kultuuriseltsile Peterburi Peakonsulaadi poolt 2021. aastal. Samuti kasutatakse lisamaterjale, YouTube videosid, kuulamis- ja harjutusi sõnavara laiendamiseks.

Tundide ajal tähistavad õpilased koos riigi- ja kirikupühi, saavad tuttavaks luteri kiriku traditsioonidega. Koos Jaani koguduse ja Eesti Kultuuriseltsiga osalesid noored ka Jõulupüha ja Ülestõusmispüha tähistamisel.

Keele kursuse raames räägivad lapsed ka eesti kultuurist ja kirjanlustest. Laulud ja rahvatantsud aitavad ka tunda eesti kultuuri ja ajalugu. Lapsed koos vanematega käisid Etnograafiamuuseumis Baltika näituse ekskursioonil. Samuti olid korraldatud ka filmipäevad. Lapsed

ja ka vanemad vaatasid koos eesti kuulsaid multikaid, sest armastust Naksitrallide, Sipsiku ja Lotte vastu kannavad inimesed oma südames ühest põlvkonnast teise edasi. Tänu Tatjana Sigatšovale said õpilased ka käsitööringis osa võtta, ning iga laps tegi endale väikese Sipsiku.

Selle õppeaasta viimane tund toimus mais. Mõned lapsed jätkavad suvel online tunde, aga enamus avaldas ikka soovi kohtuda jälle järgmisel õppeaastal.

Eesti Kultuuriselts, õpetaja Aleksandra, õpilased ja lastevanemad avaldavad tänu Jaani koguduse juhatusele selle keele kursuse korraldamise eest. Vaatamata pandeemia piirangutele ja maailmas toimuvale, said lapsed kiriku seinte vahel õppida oma esivanemate keelt.

Loodame, et aastatega see traditsioon ei kao, vaid püsib, sest lapsed ongi Eesti riigi tulevik.

**Aleksandra Khmarskaya,
õpetaja**

Санкт-Петербургское общество эстонской культуры – 30

20 февраля в Яани кирик состоялось праздничное мероприятие, приуроченное к 104-й годовщине Эстонской Республики, 30-летию Санкт-Петербургского общества эстонской культуры и 11-летию восстановления храма. Праздничную программу открыло торжественное богослужение,

которое провел епископ Церкви Ингрии Иван Лаптев и пастор Федор Тульянин. Музыкальным подарком стал концерт камерного оркестра «Солисты Северной Филармонии» (дирижер – Максим Алексеев, концертмейстер – заслуженный артист РФ Лев Клычков), где были исполнены произведения эстонских и русских композиторов. В адрес петербургских эстонцев прозвучали видеопоздравления от председателя Рийгикогу Эстонии Юри Ратаса и епископа ЭЭЛЦ Тийта Салумяэ. Свое поздравление обществу направил губернатор города Александр Беглов. Гостей приветствовали представители эстонской делегации Юри Трей, Марин Мыттус, Кейт Спигель и генеральный консул Эстонии в СПб Карл-Эрик Лантеэ-Рейнтгамм. Активистам общества были вручены благодарственные грамоты, а для детской воскресной школы в дар переданы учебные пособия для изучения эстонского языка. К празднику в интерьерах церкви были развернуты две экспозиции – художественная выставка Рийны Рилю и фотовыставка об истории общества.

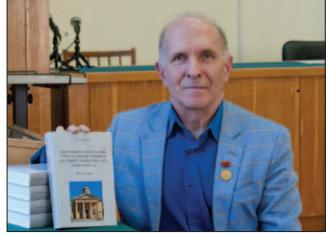

Вероника Махтина

новости

Новое издание

21 апреля в Санкт-Петербургском институте истории РАН Вадим Мусаев представил свою новую монографию «Иноконфессиональные христианские общины на Северо-Западе России в 1900–1930-е гг.» (СПб: ПОЛИТЕХ-Пресс, 2022). В книге комплексно рассматриваются все основные западные конфессиоанальные общины, существовавшие в Петербурге/Петрограде/Ленинграде и на остальной территории Северо-Запада – евангелическо-лютеранские, римско-католические и свободные протестантские. Такой подход, основанный на уникальных, во многом

ранее неизвестных материалах, позволил рассмотреть историю этих общин в сравнительном аспекте, выявить общие черты и особенности в положении каждой из групп общин в различные исторические периоды с начала XX в. до конца 1930-х гг. Конфессиональная история России в этот период была насыщена драматическими событиями. Отдельный раздел монографии посвящен истории эстонских общин.

День памяти

В знак памяти жертв массовых депортаций 1940-х гг. из Прибалтики в церкви Св. Иоанна 14 июня состоялось молитвенное богослужение Vesper. На Левашовской пустоши 18 июня представители литовской, латышской и эстонской общин зажгли свечи и возложили цветы к памятным знакам. В Соборе Успения Пресвятой Девы Марии прошло экуменическое богослужение, которое провели ректор Католической высшей духовной семинарии о. Константин Передний, пастор Эстонского евангелическо-лютеранского прихода Св. Иоанна Федор Тульянин и заместитель архиепископа Евангелической лютеранской церкви России Антон Тихомиров. В рамках богослужения выступили вокальный ансамбль «Neringa» СПб Литовской национально-культурной автономии под руководством Ольги Кутузовой-Пирагис, представители хора «Кая». Объединенный хор «Valkitum» исполнил «Miserere» литовского композитора Faustas Gruodas.

**Антон Черняев,
Анастасия Черняева**

Песенный праздник в Карелии

В Год культурного наследия народов России 12 июня в столице Каре-

лии прошел Международный песенный праздник в сопровождении уни-

См. видеозапись праздника: <https://www.youtube.com/watch?v=iVcvZPOeqiE> (выступление хора «Кая» 4:20).

Живая традиция

Начало лета выдалось насыщенным городскими событиями, где приняли участие представители Санкт-Петербургского общества эстонской культуры.

В самом сердце города – на Исаакиевской площади – 5 июня состоялся Санкт-Петербургский бал национальностей, приуроченный к 350-летию Петра Первого, где танцевальный коллектив «Neeko» (под руководством Мариной Акимовой) исполнил шуточный танец – Jooksupolka. См. видеозапись концерта: https://www.youtube.com/watch?v=9A_GsrERBdw (выступление «Neeko» 3:10:45).

«Neeko» впервые в этом году 21 мая принял участие в масштабной акции «Ночь музеев». В Мраморном зале Российского этнографического музея прошел совместный концерт с ансамблем немецкой песни «Лорелея». В этом же прославленном зале 11 июня в рамках этнофорума «Россия в узорах. Ткачество» была представлена специальная программа, где руководитель клуба рукоделия СПб

эстонской культуры Татьяна Сигачева рассказала о специфике эстонского рукоделия, а танцоры

исполнили в числе прочих танец «Kangakudumine», имитирующий работу ткацкого станка. Здесь же была развернута выставка работ рукодельниц общества.

Еще ближе с эстонским рукоделием имели возможность познакомиться в мае-июле участники авторского курса Татьяны Сигачевой «Кукла острова Вормси». Курс разработан на основе куклы, хранящейся в фондах РЭМ и экспонирующейся на временной выставке «Балтика – перекресток культур». Увидеть традицию вживую можно было на традиционном летнем празднике Juhannus в Дудергофе, где в концертной программе под открытым небом выступили танцевальные, хоровые коллективы и солисты, представляющие ингерманландских финнов, ижор, коми, эстонцев («Neeko»). На ярмарку приехали рукодельницы со своими работами, в том числе и петербургский мастер мухусской вышивки Елена Падьюс.

Вероника Махтина

Суур-Тылль

18 июля состоялся премьерный показ мини-спектакля «Suur Töll» театра «Pool tuba». Показ состоялся в театре «Этно» на Моховая ул., 3. После спектакля состоялось обсуждение.

Материалы подготовила
Вероника Махтина

ЭСТОНСКАЯ ЦЕРКОВЬ СВЯТОГО ИОАННА – PETERBURI EESTI JAANI KIRIK

Новости прихода

Приход Св. Иоанна продолжает поддержку детского приюта «Грилистику» в Кронштадте, куда в феврале состоялась ознакомительная поездка, а в мае для детей был проведен мастер-класс по изготовлению свечей.

В приходе проходит серия семинаров по христианской доктрике Дж. Т. Мюллера, которые ведет преподаватель Теологического Института Церкви Ингрии Алексей Иваненко.

18 марта в Яани кирик состоялось очередное собрание Синодального Совета Церкви Ингрии. Для делегации во главе с епископом Иваном Лагутевым была организована экскурсия по храму.

2 апреля несколько членов прихода Св. Иоанна приняли участие в семинаре по подготовке приходских экскурсоводов, проходившем в Колтушах. Теперь в Яани Кирик регулярно проходят экскурсии с посещением колокольни.

В честь праздника Воскресения Христова состоялся Пасхальный марафон, главное Пасхальное богослужение и музыкальное выступление ансамбля «Русская песня». Руками Анастасии Черняевой был создан пасхальный венец.

В рамках курса «Основы лютеранской веры» прихожане Яани кирик посетили Римско-Католический Храм Посещения Пресвятой Девой

Марии Елизаветы и православную Свято-Исидоровскую церковь.

29 мая Сергею Варшавскому в знак благодарности за многолетнее и добросовестное служение на благо церкви и общины от прихода вручено свидетельство о присвоении звания почетного органиста Яани Кирик.

В храме проходят концертные и театральные выступления. Молодые лауреаты международного конкурса играли в программе «Меломан» в Яани кирик 8 мая. В рамках проекта «Музыка храмов Петербурга» 5 июня прошел концерт камерного хора «Петербургские серенады». Спектакль «Калейдоскоп» по мотивам фантастических рассказов Рэя Брэдбери в исполнении актеров театра «Палигра» состоялся 26 июня.

В программу Праздника Рождения Иоанна Крестителя (Jaanipäev) 24 июня вошли экскурсии по храму, органный концерт Елены Матвеевой и богослужение. Епископ Эstonской Евангелическо-лютеранской Церкви Тийт Салумяэ приспал приходу свое приветственное послание.

С начала июня в храме по вторникам возобновились вечерние молитвенные богослужения Vesper, которые ведет Михаил Репин, благословленный в катехеты.

Весь учебный год действовала воскресная школа для детей, где преподаватель Александра Хмарская вела занятия эстонским языком, а дети получали благословение у алтаря. Татьяна Сигачева и Татьяна Борисова научили детей

мастерить к Пасхе зайчиков из лоскутков, а также Сипсику – героя знаменитой сказки Эно Рауда.

Следите за анонсами и новостями в группе ВК:
<https://vk.com/spbjaanikirik>

05.07. Ursula Golubeva
06.07. Leonid Jasnov
10.07. Aino Ahrapotkova
19.07. Elvira Roza
24.07. Jüri Sivas

29.07. Valentina Andruse
06.08. Voldemar Nõmm
08.08. Nelli Levina
14.09. Ljudmila Rutškina
27.09. Marina Meštšerjakova

KAIDO SOOM – 50
Südamlikud tervitused ja õnnitlused 50. juubeliks!
Peterburi Jaani kogudus, Peterburi Eesti Kultuuriselts ja Peterburi Teataja

Kiriflifuid teated

Peterburi Jaani koguduse jumalateenistused toimuvad **igal pühapäeval** Peterburi Jaani kirikus (ul. Dekabristov, 54a) **algusega kell 13.30**.

Jumalateenistused peab pastor **Feodor Tulõnin** (vene keeles). Teisipäeviti toimuvad öhtused jumalateenistused Vesper (peab kateheet Mihail Repin).

Orelimängijad – **Sergei Varšavski ja Anton Tšernjaev**.

Toimetus: Jüri Trei, Veronika Mahtina
Vastutav väljaandja: Peterburi Jaani Kiriku Fond
Täname abi ja toetuse eest Rahvuskaaslaste programmi Integratsiooni Sihtasutust

Peterburi Eesti Kultuuriselts teatab sūgava kurbusega oma liikme

Viktor Kahi

surmast ja avaldavad siirast kaastunnet lahkunu omastele